

Vaststellingsovereenkomst

Partijen:

**Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V.
ING Levensverzekeringen Retail N.V.
RVS Levensverzekering N.V.**

en

**Stichting Verliespolis
Stichting Woekerpolis Claim**

en

**Vereniging van Effectenbezitters
Vereniging Eigen Huis
Vereniging Consument & Geldzaken**

PARTIJEN:

Eenzijds:

- I. de naamloze vennootschap **Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V.**, statutair gevestigd te Rotterdam, kantoorhoudende te Rotterdam (hierna: "NN");
- II. de naamloze vennootschap **ING Levensverzekeringen Retail N.V.**, statutair gevestigd te 's-Gravenhage, kantoorhoudende te Amsterdam (hierna: "ING Retail");
- III. de naamloze vennootschap **RVS Levensverzekering N.V.**, statutair gevestigd te Rotterdam, kantoorhoudende te Ede (hierna: "RVS");

hierna gezamenlijk aan te duiden als: "Verzekeraars"

Anderzijds:

- IV. de **Stichting Verliespolis**, statutair gevestigd te 's-Gravenhage, kantoorhoudende te 's-Gravenhage (hierna: "Stichting Verliespolis");
  - V. de **Stichting Woekerpolis Claim**, statutair gevestigd te Amstelveen, kantoorhoudende te Amsterdam (hierna: "Stichting WPC");
- en
- VI. de **Vereniging van Effectenbezitters**, statutair gevestigd te 's-Gravenhage, kantoorhoudende te 's-Gravenhage (hierna: "VEB");
  - VII. de **Vereniging Eigen Huis**, statutair gevestigd te Amersfoort, kantoorhoudende te Amersfoort (hierna: "VEH");
  - VIII. de **Vereniging Consument & Geldzaken**, statutair gevestigd te Amsterdam, kantoorhoudende te Amsterdam (hierna: "VCG");

hierna gezamenlijk aan te duiden als: "Belangenorganisaties"

Verzekeraars en Belangenorganisaties worden hierna gezamenlijk aangeduid als "Partijen"

OVERWEGENDE

- (A) Verzekeraars en hun groepsmaatschappijen zoals bedoeld in artikel 2:24b BW (hierna: "Groepsmaatschappijen") hebben, rechtstreeks dan wel via assurantietsenpersonen, individuele particuliere levensverzekeringen verkocht met vermogensopbouw op basis van beleggingen in participaties. Deze verzekeringen worden ook wel aangeduid als beleggingsverzekeringen.
- (B) In de loop van 2006 is een maatschappelijke discussie ontstaan over de (voorlichting over) (de hoogte van) kosten, risicopremies en bijzondere c.q. specifieke productrisico's (waarmee onder meer – maar niet uitsluitend – worden bedoeld de "hefboom"- en "inteer"-effecten) van beleggingsverzekeringen, alsmede over de gevolgen van al deze elementen op het productrendement van beleggingsverzekeringen. De Belangenorganisaties hebben zich in deze discussie opgeworpen als de vertegenwoordigers van verzekeringnemers en begunstigden (hierna: "Polishouders"), die in het kader van deze discussie een vorm van compensatie nastreven.
- (C) De Stichting WPC en VCG hebben in 2007 jegens NN een collectieve actie over de tussen 1 juli 1994 en 1 juli 2002 door NN onder de productnaam Flexibel Verzekerd Beleggen afgesloten beleggingsverzekeringen aanhangig gemaakt bij de Rechtbank Rotterdam. Deze procedure is bekend onder rolnummer 2007/2026.
- (D) De Ombudsman Financiële Dienstverlening heeft op 4 maart 2008 in het kader van de onder B aangeduide maatschappelijke discussie een aanbeveling gepubliceerd (hierna: "Aanbeveling van 4 maart 2008").
- (E) De Stichting Autoriteit Financiële Markten (hierna: "AFM") heeft in opdracht van het Ministerie van Financiën in samenwerking met Money View op 9 oktober 2008 een rapport uitgebracht, genaamd "Feitenonderzoek Beleggingsverzekeringen" (hierna: "Feitenonderzoek"), waarin zij verslag doet van het door haar samen met Money View uitgevoerde feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen uit de periode 1995-2005.
- (F) Verzekeraars erkennen geen aansprakelijkheid terzake van de klachten die zijn c.q. worden geuit in het kader van de onder B aangeduide maatschappelijke discussie en de onder C aangeduide procedure en terzake van de problemen die aan de orde zijn gesteld in de onder D genoemde Aanbeveling van 4 maart 2008 en in het onder E genoemde Feitenonderzoek. Verzekeraars achten zich dan ook niet gehouden tot het compenseren van kosten en/of (risico)premies die in rekening zijn gebracht bij hun beleggingsverzekeringen, het vergoeden van schade, dan wel het geven van enige andere vorm van compensatie. Verzekeraars willen er in het licht van de huidige maatschappelijke discussie, in het kader van vertrouwensherstel, desondanks naar streven om hun Polishouders tegemoet te komen.

- (G) Partijen hebben, daarin bijgestaan door professionele adviseurs, gezamenlijk overleg gevoerd over de mogelijkheid om collectieve afspraken te maken. Deze collectieve afspraken zien enerzijds op een schadevergoeding in de vorm van een maximering van de kosten en risicopremies, die in rekening zijn gebracht, en anderzijds op een bijzondere schadevergoeding voor individuele schrijvende gevallen.
- (H) Het overleg heeft erin geresulteerd dat Partijen op 19 november 2008 overeenstemming hebben bereikt over een collectieve regeling, die is vastgelegd in een Overeenkomst op Hoofdpijnen (hierna: "de Overeenkomst op Hoofdpijnen").
- (I) In artikel 1.3 van de deze Overeenkomst op Hoofdpijnen hebben partijen de verplichting op zich genomen de gemaakte afspraken met voortvarendheid nader uit te werken, hetgeen thans gebeurt met deze Vaststellingsovereenkomst (hierna: "de Vaststellingsovereenkomst").
- (J) Partijen hebben om redenen van leesbaarheid besloten de Overeenkomst op Hoofdpijnen behoudens de artikelen 8 en 11 volledig te integreren in de Vaststellingsovereenkomst. Teneinde discussie over verschillen tussen de twee teksten te voorkomen en tot uiting te brengen dat de afspraken behoudens het geregelde in artikel 8 en 11 van de Overeenkomst op Hoofdpijnen volledig zijn vastgelegd in de Vaststellingsovereenkomst en bijbehorende Bijlagen hebben Partijen voorts besloten de Overeenkomst op Hoofdpijnen te laten vervangen door de Vaststellingsovereenkomst en de Overeenkomst op Hoofdpijnen te laten vervallen behoudens indien voor zover voor de gelding van artikel 8 en 11 van de Overeenkomst op Hoofdpijnen instandhouding van de Overeenkomst op Hoofdpijnen nodig blijft. Dit betekent niet dat Partijen terugkomen op de in de Overeenkomst op Hoofdpijnen gemaakte afspraken en/of dat zij hun steun aan de Overeenkomst op Hoofdpijnen intrekken. Indien en voorzover de Vaststellingsovereenkomst, ondanks het bepaalde in artikel 9 van de Vaststellingsovereenkomst, op enig moment om welke reden dan ook geen gelding (meer) heeft, herleeft de Overeenkomst op Hoofdpijnen.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

1. UITGANGSPUNTEN

- 1.1. De Vaststellingsovereenkomst heeft betrekking op alle individuele particuliere beleggingsverzekeringen van Verzekeraars, die tot stand zijn gekomen vóór 1 januari 2008 of waarvan de offerte dateert van vóór 1 januari 2008, waarop Nederlands recht van toepassing is en waarop ten tijde van de totstandkoming de toenmalige Pensioen- en Spaarfondsenwet (thans de Pensioenwet) niet van toepassing was. Hiervan zijn echter uitgezonderd de beleggingsverzekeringen genoemd in **Bijlage 1** bij de Vaststellingsovereenkomst. Deze uitgezonderde beleggingsverzekeringen

worden hierna aangeduid als "Fractieverzekeringen". De Polishouders van Fractieverzekeringen kunnen wel aanspraak maken op vergoeding in het kader van artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst, in welk geval, voor zover relevant, ook de overige bepalingen van de Vaststellingsovereenkomst (met uitzondering van artikel 2, 3.1 onder a, 3.3 en 3.9 van de Vaststellingsovereenkomst) zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing zullen zijn. De hiervoor omschreven groep beleggingsverzekeringen, waarop de Vaststellingsovereenkomst integraal van toepassing is, wordt hierna aangeduid als "Beleggingsverzekeringen".

- 1.2. De Vaststellingsovereenkomst strekt tot beëindiging van alle daadwerkelijke en mogelijke geschillen en/of daadwerkelijke en mogelijke onzekerheden in verband met Beleggingsverzekeringen, ongeacht de juridische grondslag, tussen enerzijds Polishouders en anderzijds Verzekeraars, hun Groepsmaatschappijen en/of (rechts)personen, die zijn opgetreden als tussenpersoon in de zin van artikel 1 Wet op het Assurantiebemiddelingsbedrijf, respectievelijk zich hebben bezig gehouden met bemiddelen in verzekeringen in de zin van artikel 1 Wet financiële dienstverlening respectievelijk artikel 1:1 Wet op het financieel toezicht (hierna te noemen: "Assurantietussenpersonen"). Het voorgaande geldt niet voor Assurantietussenpersonen, waaronder Groepsmaatschappijen die als zodanig zijn opgetreden, indien en voor zover zij wisten of op grond van de door Verzekeraars verschaft informatie behoorden te weten dat zij onjuiste en/of, hetzij in reactie op concrete vragen hetzij bewust, onvolledige mededelingen hebben gedaan ter zake van Beleggingsverzekeringen. Het voorgaande geldt bovendien uitsluitend indien en voor zover de hiervoor genoemde geschillen en onzekerheden betrekking hebben op, verband houden met en/of voortvloeien uit (de voorlichting over) (de hoogte van) kosten, risicopremies en bijzondere c.q. specifieke productrisico's van Beleggingsverzekeringen (niet zijnde het reguliere beleggingsrisico), alsmede de gevolgen van al deze elementen op het productrendement van Beleggingsverzekeringen. Onder voorlichting in de zin van dit artikellid wordt niet verstaan eventuele advisering over de passendheid voor een individuele Polishouder van een Beleggingsverzekering en/of de specifieke samenstelling daarvan, zoals fondskeuze, risicodekkingen, looptijd en hoogte van de bruto premie inleg.
- 1.3. De Vaststellingsovereenkomst is een uitwerking van de Overeenkomst op Hoofdlijnen van 19 november 2008. Deze Vaststellingsovereenkomst vervangt tussen Partijen de Overeenkomst op Hoofdlijnen, behoudens ten aanzien van de artikelen 8 en 11 van de Overeenkomst op Hoofdlijnen. Deze artikelen blijven onverkort van kracht. De Overeenkomst op Hoofdlijnen blijft tussen partijen van kracht indien en voor zover zulks voor de werking van artikel 8 en 11 noodzakelijk is. De Overeenkomst op Hoofdlijnen zal tussen Partijen herleven indien en voor zover de Vaststellingsovereenkomst op enig moment haar gelding mist met dien verstande dat het bepaalde in

artikel 2.4 sub f en h en artikel 3.6 van de Overeenkomst op Hoofdpijnen dan moeten worden gelezen zoals gewijzigd in artikel 2.4 sub f en h en 3.10 van de Vaststellingsovereenkomst. Indien en voor zover één van de Partijen bij de Overeenkomst op Hoofdpijnen zich niet vastlegt op de Vaststellingsovereenkomst, blijft het bepaalde in de Overeenkomst op Hoofdpijnen tussen de niet bij deze Vaststellingsovereenkomst betrokken Partijen onverkort van kracht.

- 1.4. Partijen beogen met de Vaststellingsovereenkomst te hebben voldaan aan de eisen van artikel 7:907 e.v. BW. De Vaststellingsovereenkomst wordt geacht te strekken tot het vergoeden van schade die is veroorzaakt door gelijksoortige gebeurtenissen als bedoeld in artikel 7:907 BW.
- 1.5. Partijen nemen bij de uitleg, uitvoering en nadere uitwerking van de Vaststellingsovereenkomst de Aanbeveling van 4 maart 2008 tot leidraad, tenzij daarvan in de Vaststellingsovereenkomst wordt afgeweken. Bij verschil van inzicht over de interpretatie van de Aanbeveling van 4 maart 2008 kunnen Partijen zich gezamenlijk wenden tot de Ombudsman Financiële Dienstverlening voor nadere uitleg binnen de kaders van de Vaststellingsovereenkomst en de Aanbeveling van 4 maart 2008. Indien Partijen zich gezamenlijk wenden tot de Ombudsman Financiële Dienstverlening is diens nadere uitleg bindend voor Partijen, tenzij Partijen anders overeenkomen.
- 1.6. Overeenkomstig het bepaalde in de Aanbeveling van 4 maart 2008 onder 8 geldt, tenzij in deze Vaststellingsovereenkomst en/of bijbehorende Bijlagen anders is bepaald, het bepaalde in de Vaststellingsovereenkomst niet voor Beleggingsverzekeringen die binnen 5 jaar (voluit: vijf jaar) na aanvang van de looptijd tussentijds zijn beëindigd. Voorts geldt dat per Beleggingsverzekering slechts eenmaal - voor zover van toepassing - een schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst en eenmaal - voor zover van toepassing - een schadevergoeding ingevolge artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst ten gunste van de betrokken Polishouder(s) worden gebracht, ongeacht het aantal Polishouders.

2. **KOSTENMAXIMERING**

- 2.1. Verzekeraars verklaren zich bereid om alle bij Beleggingsverzekeringen in rekening gebrachte kosten, waaronder niet worden verstaan de risicopremies, maar wel de TER (zijnde de kostenratio, als gedefinieerd in artikel 1:1 onder k Nadere Regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft) en andere beleggingsfondskosten zoals gedefinieerd in **Bijlage 2** bij de Vaststellingsovereenkomst, berekend over de gehele looptijd, overeenkomstig de Excel-worksheets als bedoeld in artikel 4.1 van de Vaststellingsovereenkomst, te maximeren tot:

- a. Categorie 1: 2,85 % voor Beleggingsverzekeringen met een bruto premie-inleg in het eerste polisjaar lager dan € 1.200,- of tegen een koopsom lager dan € 12.000,-;
- b. Categorie 2: 2,45 % voor Beleggingsverzekeringen met een bruto premie-inleg in het eerste polisjaar hoger dan of gelijk aan € 1.200,- of een koopsom hoger dan of gelijk aan € 12.000,-;
- c. Categorie 3: 0,45 % additionele kostenopslag voor de hiervoor genoemde categorieën 1 en 2 van Beleggingsverzekeringen met een garantie van 3% of meer op het netto fondsrendement (fondsrendement na aftrek TER), indien en voor zover is gekozen voor een ander fonds dan genoemd in Categorie 4 hieronder;
- d. Categorie 4: 0,65 % additionele kostenopslag voor de hiervoor genoemde categorieën 1 en 2 van Beleggingsverzekeringen met een garantie van 3% of meer op het netto fondsrendement (fondsrendement na aftrek TER), indien en voor zover is gekozen voor het Nationale-Nederlanden InterRente Fonds.

In dit artikellid wordt met bruto premie-inleg in het eerste polisjaar bedoeld de op de polis van de Beleggingsverzekering vermelde en gedurende de gehele premieduur te betalen gelijkblijvende bruto jaarpremie. Voor zover de op de polis van de Beleggingsverzekering vermelde premie niet is uitgedrukt in een bruto jaarpremie, wordt, voor de vaststelling van de categorie-indeling, de alsdan op de polis van de Beleggingsverzekering vermelde bruto maand-, kwartaal- of halfjaarpremie omgerekend tot een bruto jaarpremie (door vermenigvuldiging van de bruto premie met 12, 4 respectievelijk 2).

In het geval sprake is van een zogenaamde hoog/laag-constructie, zal voor de vaststelling van de categorie-indeling de op de polis van de Beleggingsverzekering vermelde lage, gedurende de gehele premieduur gelijkblijvende bruto jaarpremie tot uitgangspunt worden genomen, te vermeerderen met 10% van de som van de bedragen waarmee deze lage bruto jaarpremie, over de gehele premieduur van de Beleggingsverzekering, is en/of wordt overtroffen. Dit geldt uitsluitend indien en voor zover tussen de verzekeringnemer(s) en de betrokken Verzekeraar al bij het aangaan van de Beleggingsverzekering deze hoge premie(s) concreet zijn overeengekomen.

Bij extra koopsomstortingen geldt, voor de categorie-indeling, dat 10% van de som van alle (verrichte en/of te verrichten) extra koopsomstortingen bij de eerste bruto jaarpremie wordt opgeteld, indien en voor zover tussen de verzekeringnemer(s) en de betrokken Verzekeraar al bij het aangaan van de Beleggingsverzekering deze stortingen concreet zijn overeengekomen.

Bij Beleggingsverzekeringen waarbij sprake is van een garantie van 3% of meer op het netto fondsrendement ten aanzien van een gedeelte van het belegde vermogen en/of sprake is van een garantie van 3% of meer op het netto fondsrendement gedurende een gedeelte van de looptijd van de Beleggingsverzekering, zal de additionele kostenopslag genoemd in categorie 3 en 4 uitsluitend worden gehanteerd voor dat deel van de Beleggingsverzekering en dat deel van de looptijd van de Beleggingsverzekering waarop de garantie betrekking heeft.

Voor Beleggingsverzekeringen met een garantie op het netto fondsrendement geldt dat de kostenmaximering tevens zal leiden tot een herberekening van het garantiëkapitaal. Deze herberekening zal niet leiden tot een vermindering van het garantiëkapitaal.

- 2.2. De omvang van een eventuele op de einddatum van een Beleggingsverzekering aan de Polishouder(s) toekomende schadevergoeding in verband met de in artikel 2.1 van de Vaststellingsovereenkomst overeengekomen maximum kostenpercentages wordt per Beleggingsverzekering vastgesteld door het verschil te bepalen tussen:
- a. "de berekening van de daadwerkelijke waardeontwikkeling": de daadwerkelijk (zonder rekening te houden met verschuldigde belastingen) op einddatum aan de Polishouder(s) uit te keren waarde van de Beleggingsverzekering, zonder daarbij rekening te houden met een eventuele garantie; en
  - b. "de normkostenberekening": de fictief (zonder rekening te houden met verschuldigde belastingen) op einddatum aan de Polishouder(s) uit te keren waarde van de Beleggingsverzekering, indien in plaats van de daadwerkelijke kosten het in artikel 2.1 van de Vaststellingsovereenkomst overeengekomen maximum kostenpercentage (op jaarbasis) zou zijn gehanteerd.

Bij de in dit artikellid sub a en b bedoelde berekening van de eventuele schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst worden kosten die verband houden met uitgevoerde switches, het verschil tussen de gehanteerde koersen daaronder begrepen, buiten beschouwing gelaten, indien en voor zover:

- vóór de datum van de brief of elektronische mededeling als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van de Vaststellingsovereenkomst meer dan één switch per polisjaar (bekken per polisjaar en niet als gemiddelde) heeft plaatsgevonden en daarvoor kosten in rekening zijn gebracht;
- na de datum van de brief of elektronische mededeling als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van de Vaststellingsovereenkomst, naast de gratis switches geregeld in artikel 6.1 en artikel 6.3 van de Vaststellingsovereenkomst, gedurende de resterende looptijd van een Beleggingsverzekering, meer dan twee switches zijn uitgevoerd waarvoor wel kosten in rekening zijn gebracht.

Het op de einddatum van een Beleggingsverzekering uit te keren bedrag zal, behoudens een eventuele toekenning van een schadevergoeding als bedoeld in artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst, het maximum bedragen van:

- ofwel het (herrekenende) garantiekapitaal van de Beleggingsverzekering;
- ofwel de uitkomst van de berekening van de daadwerkelijke waardeontwikkeling van de Beleggingsverzekering;
- ofwel de uitkomst van de normkostenberekening van de Beleggingsverzekering.

2.3. Partijen komen overeen dat de berekening van de eventuele aan de Polishouder(s) op einddatum van een Beleggingsverzekering toekomende schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst, zal geschieden op basis van gebruteerde overlijdensrisicopremies (waaronder niet worden verstaan opslagen in verband met premievrijstelling bij overlijden van de verzorger). Deze brutering houdt het volgende in:

- a. Bij de zogenaamde "berekening van de daadwerkelijke waardeontwikkeling" (zoals bedoeld in artikel 2.2 sub a. van de Vaststellingsovereenkomst) worden de overlijdensrisicopremies zonder verdere opslagen bepaald aan de hand van de feitelijke risicokapitalen en de sterftekansen (op jaarbasis $q(x)$ voor mannen c.q. $q(y)$ voor vrouwen). Deze sterftekansen zijn "kaal", dat wil zeggen zonder opslagen direct afgeleid uit de voor het product van toepassing zijnde sterftetafel middels de formule $q(x) = (I(x) - I(x+1)) / I(x)$ en analoog voor $q(y)$. De te hanteren leeftijd voor de bepaling van de sterftekans volgt het tarief behorend bij de Beleggingsverzekering. Leeftijdsopslagen in verband met medische waarborgen zullen worden gehandhaafd. Voor verzekerden van het vrouwelijk geslacht wordt – indien binnen het product uitsluitend een mannelijke sterftetafel wordt gehanteerd – de te hanteren leeftijd volgens het tarief behorend bij de Beleggingsverzekering (eventueel vermeerderd met de hierboven bedoelde medische opslagen) met tenminste vijf jaren verminderd. De hiervoor genoemde tarieven zijn opgenomen in **Bijlage 3** bij de Vaststellingsovereenkomst. Verzekeraars verklaren dat zij binnen de Beleggingsverzekeringen feitelijk ook een kale $q(x)$ zoals bedoeld in dit artikellid in rekening brengen.
- b. Bij de zogenaamde "normkostenberekening" (zoals bedoeld in artikel 2.2 sub b. van de Vaststellingsovereenkomst) worden de overlijdensrisicopremies berekend over de risicokapitalen die worden afgeleid uit de bij die berekening behorende waardeopbouw. Daarbij worden "kale" sterftekansen gehanteerd als bedoeld in artikel 2.3 sub a van de Vaststellingsovereenkomst. De te hanteren leeftijd voor de bepaling van de sterftekans volgt het tarief conform het gestelde in artikel 2.3 sub a. van de Vaststellingsovereenkomst met dien verstande dat

bij positief overlijdensrisico de leeftijd van de verzekerde niet wordt verhoogd met een leeftijdsopslag (in voorkomende gevallen worden positieve leeftijdsopslagen op nul gesteld). Leeftijdsopslagen in verband met medische waarborgen blijven echter gehandhaafd. De gehanteerde sterftetafel zal de in het product gehanteerde sterftetafel zijn dan wel – indien deze ouder is dan GBM8085 – GBM8085. De brutering bestaat er uit dat de rechtstreeks uit de aldus bepaalde sterftetekans afgeleide overlijdensrisicopremies in deze “normkostenberekening” worden verhoogd met 10%. De brutering wordt alleen gehanteerd voor de berekening van de kostenmaximering en leidt niet tot het in rekening brengen van extra kosten bij het daadwerkelijke contract.

- c. In het geval van een negatieve overlijdensrisicodekking (bijvoorbeeld 90% van de opgebouwde waarde) zullen Verzekeraars bij de zogenaamde "normkostenberekening" de negatieve overlijdensrisicopremies niet bruteren maar uitgaan van het bij de Beleggingsverzekering behorende tarief. Deze tarieven zullen worden opgenomen in een bijlage bij de Vaststellingsovereenkomst.

2.4. Het bepaalde in artikel 2.1 tot en met 2.3 van de Vaststellingsovereenkomst is gebaseerd op de uitgangspunten die zijn gehanteerd in de Aanbeveling van 4 maart 2008. Een en ander is nader uitgewerkt in **Bijlage 4** bij de Vaststellingsovereenkomst. Met inachtneming van **Bijlage 4** bestaat tussen Partijen overeenstemming over het volgende:

- a. De eventuele aan de Polishouder(s) van Beleggingsverzekeringen ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst toekomende schadevergoeding wordt op einddatum van de Beleggingsverzekering, indien om fiscale redenen noodzakelijk tegelijkertijd met het uit te keren (eind)kapitaal (tenzij de polis reeds is beëindigd), aan de Polishouder(s) van de Beleggingsverzekering ten goede gebracht. Eventuele daarover verschuldigde belastingen e.d. zijn en blijven voor rekening van de Polishouder(s) van de Beleggingsverzekering.
- b. In geval van tussentijdse beëindiging van de Beleggingsverzekering na ten minste 5 jaar (voluit: vijf jaar) na aanvang van de Beleggingsverzekering, niet zijnde nihilstellingen (waarvoor door Partijen een methode is uitgewerkt in **Bijlage 4**), wordt de kostenmaximering, overeenkomstig de Aanbeveling van 4 maart 2008 onder 8, naar evenredigheid van de premievolumes (zijnde het quotiënt van de werkelijke premies betaald gedurende de looptijd van de Beleggingsverzekering en de over de oorspronkelijk overeengekomen looptijd theoretisch te betalen premies) vastgesteld. Daarbij zal terzake van de toekomstige rendementen worden uitgegaan van een bruto (fonds)rendement van 6% per jaar. Het contant maken vindt plaats overeenkomstig de IRS-swaprate met die looptijd, die het

dichtst ligt bij de werkelijke resterende looptijd van de Beleggingsverzekering, vermeerderd met een vaste opslag van 0,25% (25 basispunten).

- c. In geval van tussentijdse financiële, verlagende mutaties (waaronder in ieder geval, doch niet alleen, worden verstaan premieverlagingen, premievrijmakingen, duurverkortingen en andere situaties waarbij de som van de verschuldigde en de reeds betaalde premies daalt ten opzichte van de situatie vlak voor de mutatie), doch niet zijnde tussentijdse beëindiging als bedoeld in artikel 2.4 sub b. van de Vaststellingsovereenkomst, blijft het ingevolge artikel 2.1 van de Vaststellingsovereenkomst vastgestelde maximum kostenpercentage ongewijzigd. De berekening van de eventuele schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst vindt plaats op basis van het werkelijke premieverloop, zonder toepassing van enige vorm van evenredigheid, tenzij:
- (i) de mutatie plaatsvindt binnen de periode waarin sprake is van verrekening van eerste kosten; of
  - (ii) de mutatie plaatsvindt na 1 januari 2008 en de Polishouder(s) van de Beleggingsverzekering volhard(t)/(en) in zijn/(hun) wens de mutatie door te voeren na ontvangst van een Model 2 van de Commissie De Ruiter, waarin in elk geval vanaf het derde kwartaal van 2009 in alle gevallen de gevolgen van de mutatie voor de verwachte waarde op de voorgenomen einddatum zichtbaar zijn gemaakt, dan wel na ontvangst van een soortgelijke mededeling.

In de gevallen als bedoeld in dit artikellid sub (i) en (ii) zal de eventuele aan de Polishouder(s) van een Beleggingsverzekering ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst toekomstige schadevergoeding worden vastgesteld overeenkomstig de Aanbeveling van 4 maart 2008 onder 4, naar evenredigheid van de premievolumes (zijnde het quotiënt van de werkelijke premies betaald gedurende de looptijd van de Beleggingsverzekering en de over de oorspronkelijk overeengekomen looptijd theoretisch te betalen premies).

In geen enkel geval van een mutatie als bedoeld in de eerste volzin van dit artikellid sub c., zal een eventuele aan de Polishouder(s) van een Beleggingsverzekering ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst toekomstige schadevergoeding meer bedragen dan wanneer de betrokken Beleggingsverzekering ongewijzigd tot de voorgenomen einddatum zou zijn voortgezet.

- d. In geval van tussentijdse financiële, verhogende mutaties blijft het ingevolge artikel 2.1 van de Vaststellingsovereenkomst vastgestelde maximum kostenpercentage onveranderd. In dat geval vindt de berekening van de eventuele aan de Polishouder(s) van een Beleggingsverzekering ingevolge artikel 2 van de Vast-

stellingsovereenkomst toekomstige schadevergoeding plaats op grond van het werkelijke premieverloop van de Beleggingsverzekering.

- e. Indien en voor zover na een financiële mutatie nog steeds sprake is van een garantie, zal het garantiekapitaal worden herberekend. Bij deze herberekening van het garantiekapitaal zal afhankelijk van de vraag welke uitkomst het hoogste garantiekapitaal oplevert ofwel de werkelijke kostenstructuur van de Beleggingsverzekering worden gehanteerd ofwel de kostenmaximering ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst.
- f. Het effect van de kostenmaximering zal in het geval van op 1 januari 2008 nog lopende Beleggingsverzekeringen vanaf het derde kwartaal van 2011 en (behoudens enkele uitzonderingen) uiterlijk in het tweede kwartaal van 2012 per brief of elektronisch, indien de Polishouder daarvoor heeft gekozen en Verzekeraars die mogelijkheid bieden, aan de Polishouders van deze Beleggingsverzekeringen worden gecommuniceerd en – voor zover van toepassing - met ingang van diezelfde datum worden verwerkt in de jaarlijkse mededeling conform Model 3 van de Commissie De Ruiters dan wel in een soortgelijke mededeling. In de brief of elektronische mededeling als hierboven bedoeld zal een verwijzing worden opgenomen naar de mogelijkheid aanspraak te maken op aanvullende schadevergoeding indien sprake is van een individueel schrijnend geval (als bedoeld in artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst) onder vermelding van de wijze waarop en de termijn waarbinnen deze aanspraak kan worden gemaakt. Onder het effect van de kostenmaximering als hierboven bedoeld moet in elk geval worden begrepen het bedrag van de verwachte schadevergoeding als bedoeld in dit artikel. Partijen komen overeen dat bij de berekening van de te verwachten schadevergoeding voor toekomstige rendementen zal worden uitgegaan van de op dat moment voorgeschreven rendementen genoemd in de mededeling.
- g. Voor Beleggingsverzekeringen, die vóór 1 januari 2008 tot uitkering zijn gekomen, zijn afgekocht of anderszins zijn beëindigd, geldt dat de Polishouders van deze Beleggingsverzekeringen op straffe van verval van het eventuele recht op een schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst schriftelijk bij Verzekeraars aanspraak dienen te maken op deze schadevergoeding binnen 3 jaar (voluit: drie jaar) na de aanvang van de dag, volgende op de dag waarop de Polishouders met de opeisbaarheid van hun eventuele recht op schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst bekend zijn geworden. Een Polishouder wordt in ieder geval geacht bekend te zijn met de opeisbaarheid van zijn eventuele recht op schadevergoeding ingevolge artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst op de dag volgend op de dag van de

eerste publicatie van de in de Vaststellingsovereenkomst opgenomen regeling als bedoeld in artikel 2.4 sub h. van de Vaststellingsovereenkomst.

- h. Ten aanzien van de publicatie van de in de Vaststellingsovereenkomst opgenomen regeling zijn Partijen het navolgende overeengekomen:
- (i) publicatie zal plaatsvinden door middel van een opvallende advertentie in de vijf landelijk verspreide dagbladen, die op het moment van eerste publicatie de grootste oplage kennen;
  - (ii) Partijen zullen voorafgaand aan publicatie overeenstemming bereiken over de inhoud, opmaak en exacte plaats van de te plaatsen advertentie. De advertentie zal tenminste ¼ pagina bedragen. Belangenorganisaties zullen geen grotere advertentie kunnen eisen dan ¼ pagina. Het staat Verzekeraars echter vrij een grotere advertentie te plaatsen. Verzekeraars kunnen volstaan met 1 (voluit: één) advertentie voor alle Verzekeraars en hun Groepsmaatschappijen gezamenlijk.
  - (iii) publicatie zal plaatsvinden op twee momenten, te weten binnen 8 weken na ondertekening van deze Vaststellingsovereenkomst en 2,5 jaar (voluit: tweeënhalf jaar) daarna.
  - (iv) de eerste publicatie zal een verwijzing bevatten naar de mogelijkheid aanspraak te maken op aanvullende schadevergoeding indien sprake is van een individueel schrijnend geval (als bedoeld in artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst) onder vermelding van de wijze waarop deze aanspraak kan worden gemaakt;
  - (v) Verzekeraars en de Belangenorganisaties zullen de in dit artikellid sub h. bedoelde advertentie, dan wel een mededeling van gelijke strekking tevens plaatsen op hun respectievelijke websites;
  - (vi) Verzekeraars en de Belangenorganisaties zullen zich inspannen om vermelding van de in de Vaststellingsovereenkomst opgenomen regeling te verkrijgen op andere relevante websites, waaronder, doch niet uitsluitend, de websites van het Verbond van Verzekeraars, het Ministerie van Financiën, De Nederlandsche Bank (hierna: "DNB") en de AFM.
  - (vii) De in dit artikellid sub h. bedoelde advertentie zal expliciet melding maken van de termijnen, bedoeld in de artikelen 2.4 sub g en 3.8 van de Vaststellingsovereenkomst en de aanvangsmomenten daarvan.

3. SCHRIJNENDE GEVALLEN

3.1. Verzekeraars zullen voor Polishouders van Fractieverzekeringen en (in aanvulling op het bepaalde in artikel 2 van de Vaststellingsovereenkomst) Beleggingsverzekeringen, per datum van ondertekening van de Vaststellingsovereenkomst eenmalig een bedrag beschikbaar stellen van maximaal € 70.000.000,- (voluit: zeventig miljoen euro) dat is bestemd voor schadevergoedingen in individuele schrijnende gevallen welke in het geval van Fractieverzekeringen tevens kan omvatten een eventuele compensatie voor de in verhouding tot de in artikel 2 genoemde kostenmaximering teveel in rekening gebrachte kosten, die alsdan echter niet overeenkomstig de methodiek van artikel 2 zal worden berekend. Van een individueel schrijnend geval is sprake in het geval van materiële, ongerechtvaardigde en onaanvaardbare gevolgen voor individuele Polishouders die, verband houden met de bijzondere c.q. specifieke productrisico's van hun Beleggingsverzekering of Fractieverzekering (niet zijnde het reguliere beleggingsrisico). Daarvan is sprake in de volgende gevallen:

- a. merkbare gevolgen van de zogenaamde "hefboom"- en/of "inteer"-effecten;
- b. merkbare gevolgen ten aanzien van grote polissen, voor zover die niet door de regeling in artikel 2 worden gecompenseerd;
- c. materiële ongerechtvaardigde en onaanvaardbare gevolgen van tussentijdse financiële, verlagende mutaties, voor zover die niet door de regeling in artikel 2 worden gecompenseerd;
- d. materiële, ongerechtvaardigde en onaanvaardbare gevolgen van de overeengekomen berekeningssystematiek; en
- e. overige schrijnende gevallen.

3.2. Deze regeling voor individuele schrijnende gevallen beoogt geen vergoeding te bieden voor de directe gevolgen van slechte beleggingsresultaten en evenmin voor de gevolgen van het verval van het eventuele recht op schadevergoeding ingevolge artikel 2, zoals geregeld in artikel 2.4 onder (g). Indien en voor zover de gevolgen van slechte beleggingsresultaten worden versterkt door de (berekenings)systematiek van de Beleggingsverzekering en overigens wordt voldaan aan de eisen van individuele schrijnendheid en dit niet reeds is vergoed in het kader van artikel 2 of artikel 3.1 sub (a) tot en met (d) kan uitsluitend voor het versterkende effect een beroep worden gedaan op deze regeling voor individuele schrijnende gevallen in het kader van artikel 3.1 sub (e).

Hefboom- en inteereffecten (art. 3.1 sub (a))

3.3. In het geval van artikel 3.1 sub (a) (de zogenaamde "hefboom"- en/of "inteer"-effecten) zal het eventuele recht op schadevergoeding worden vastgesteld overeen-

komstig de methodiek vastgelegd in **Bijlage 5** waarbij sprake is van een drempel van € 50,- (vijftig euro) (met herverdeling overeenkomstig het bepaalde in **Bijlage 4** en **Bijlage 5**). Het eventuele recht op schadevergoeding heeft uitsluitend betrekking op de periode vanaf het aangaan van de Beleggingsverzekering tot de datum van de berekening, die zal zijn gelegen binnen drie maanden voor de in artikel 2.4 sub (f) bedoelde brief of elektronische mededeling of zoveel eerder als de Beleggingsverzekering is beëindigd. Als blijkt dat de Polishouder van een Beleggingsverzekering volgens de hiervoor bedoelde methodiek en met inachtneming van de hiervoor genoemde drempel van € 50,- (vijftig euro) recht heeft op schadevergoeding in de zin van artikel 3.1 sub (a) wordt deze schadevergoeding per datum berekening aan de waarde van de Beleggingsverzekering toegevoegd. Indien de Beleggingsverzekering inmiddels is beëindigd wordt de schadevergoeding separaat uitgekeerd.

Grote polissen (art. 3.1 sub (b))

- 3.4. Verzekeraars zullen alle bij Beleggingsverzekeringen in rekening gebrachte kosten als bedoeld in artikel 2.1 voor Beleggingsverzekeringen met een fondswaarde van meer dan € 100.000,- (honderdduizend euro) maximeren tot 1,25% van de fondswaarde per jaar voor het meerdere boven € 100.000. Voor de fondswaarde tot en met € 100.000,- blijven de in artikel 2.1 sub (a) en (b) genoemde maxima onverminderd van kracht. De in artikel 2.1 sub (c) en (d) genoemde toeslagen blijven in alle gevallen van toepassing. Uitsluitend de aan Polishouders uit hoofde van dit artikel 3.4 daadwerkelijk uitgekeerde dan wel uit te keren schadevergoedingen die de ingevolge artikel 2 uitgekeerde dan wel uit te keren schadevergoedingen te boven gaan worden beschouwd als schadevergoedingen in individuele schrijvende gevallen overeenkomstig dit artikel 3.

Tussentijdse financiële verlagende mutaties (art. 3.1 sub (c))

- 3.5. In aanvulling op het bepaalde artikel 2.4 sub (c) inzake tussentijdse financiële, verlagende mutaties (waaronder in ieder geval, doch niet alleen, worden verstaan premieverlagingen, premievrijmakingen, duurverkortingen en andere situaties waarbij de som van de verschuldigde en de reeds betaalde premies daalt ten opzichte van de situatie vlak voor de mutatie), doch niet zijnde tussentijdse beëindiging als bedoeld in artikel 2.4 sub (b) van de Vaststellingsovereenkomst, zijn door Partijen in **Bijlage 6** richtlijnen geformuleerd voor de wijze en het tijdstip van vaststelling en uitbetaling van een eventuele aan een individuele Polishouder toekomende (aanvullende) tegemoetkoming ingevolge dit artikel 3.

Tussentijdse beëindiging (art. 3.1 sub (d))

- 3.6. In aanvulling op het bepaalde in artikel 2.4 sub (b) inzake tussentijdse beëindiging (niet zijnde tussentijdse beëindiging door overlijden en nihilstelling) zijn door Partijen

in **Bijlage 6** richtlijnen geformuleerd voor de wijze en het tijdstip van vaststelling en uitbetaling van een eventuele aan een individuele Polishouder toekomende (aanvullende) tegemoetkoming ingevolge dit artikel 3 in verband met de gevolgen van de overeengekomen berekeningssystematiek.

Overige schrijvende gevallen (art. 3.1 sub (e))

- 3.7. ING is gerechtigd van het bedrag van maximaal € 70.000.000,- naar eigen inzicht een bedrag van maximaal € 5.000.000,- te besteden aan vergoedingen aan individuele gevallen die niet onder de in artikel 3 lid 3 tot en met lid 6 geregelde situaties kunnen worden geschaard maar desondanks (door Verzekeraars of derden) als schrijvend worden gepercipieerd als gevolg van de productsystematiek.

Aanspraken

- 3.8. De Polishouder(s) van een Beleggingsverzekering die me(e)n(t)/(en) recht te hebben op een (aanvullende) schadevergoeding als bedoeld in dit artikel 3 dien(t)/(en), op straffe van verval van het eventuele recht op (aanvullende) schadevergoeding ingevolge artikel 3, schriftelijk aanspraak te maken bij Verzekeraars binnen 5 (vijf) jaar nadat de Polishouder bekend is met de opeisbaarheid van het eventuele recht op (aanvullende) schadevergoeding ingevolge artikel 3. Van deze bekendheid wordt geacht sprake te zijn de dag volgend op de dag van de eerste publicatie van de in de Vaststellingsovereenkomst opgenomen regeling als bedoeld in artikel 2.4 sub (h).
- 3.9. Het bepaalde in artikel 3.8 geldt niet voor de Polishouders van op 1 januari 2008 lopende Beleggingsverzekeringen indien en voor zover zij in aanmerking komen of zijn gekomen voor een aanvullende schadevergoeding als bedoeld in artikel 3.1 sub (a) en (b). Deze schadevergoeding zal door Verzekeraars op eigen initiatief worden toegekend en daarvan, alsmede voor wat betreft artikel 3.1 sub (a) van de hoogte van deze schadevergoeding, in de brief of elektronische mededeling als bedoeld in artikel 2.4 sub (h) melding worden gemaakt.
- 3.10. Partijen zullen nadere afspraken maken over de procedure, krachtens welke een Polishouder een beroep kan doen op de in dit artikel 3 neergelegde regeling ten behoeve van schrijvende gevallen. Daarbij zijn Partijen thans reeds overeengekomen dat een beroep van een Polishouder op artikel 3 in eerste instantie zal worden beoordeeld door Verzekeraars zelf, met dien verstande dat de hoogte van de schadevergoeding voor gevolgen van de in de artikel 3.1 sub (a) en (b) bedoelde gevallen vastgesteld zal worden overeenkomstig de in de artikelen 3.3 en 3.4 bedoelde methodiek.
- 3.11. Mocht deze beoordeling niet of niet tijdig tot een voor de Polishouder acceptabele uitkomst leiden, dan is de Polishouder, behoudens in de gevallen van artikel 3.1 sub

(a), (b) en (e) en mits het financiële belang waarop de Polishouder aanspraak maakt een tussen partijen nader vast te stellen drempel overstijgt, bevoegd om bindend advies te vragen van een onafhankelijke commissie. Partijen zullen nadere afspraken maken over de samenstelling van deze commissie. Verzekeraars en de commissie zullen overeenkomstig de in artikel 3.5, 3.6 en Bijlage 6 opgenomen richtlijnen en een nader overeen te komen procedure zorg dragen voor een effectieve en eerlijke toekenning van de eventuele (aanvullende) schadevergoedingen als bedoeld in dit artikel 3.1. (c) en (d). In de gevallen van artikel 3.1 sub (a), (b) en (e) geldt ten aanzien van de Polishouder artikel 7.1.

Allocatie

- 3.12. Van het in artikel 3.1 genoemde bedrag van maximaal € 70.000.000,- (zeventig miljoen euro) zullen, na aftrek van de ingevolge artikel 3.1 sub (b) betaalde en te betalen schadevergoedingen, allereerst de schadevergoedingen ingevolge artikel 3.1 sub (a) en vervolgens de schadevergoedingen ingevolge artikel 3.1 sub (e) worden voldaan. Het in artikel 3.1 genoemde bedrag van maximaal € 70.000.000,- (zeventig miljoen euro) zal, na aftrek van de ingevolge artikel 3.1 sub (a), (b) en (e) betaalde en te betalen schadevergoedingen, in elkaar in tijd opvolgende tranches beschikbaar zijn. Partijen zullen daarover nadere afspraken maken. Uitgangspunten zijn dat een eventueel overschot binnen een tranche steeds zal worden toegevoegd aan een volgende tranche en dat, als het in het kader van een bepaalde tranche beschikbare bedrag tekortschiet, verdeling over de tot een bepaalde tranche behorende vorderingen zal plaatsvinden naar evenredigheid van de toegewezen bedragen en dat de vorderingen behorend tot die tranche in dat geval voor het restant van de toegewezen bedragen mogen meedelen in de opvolgende tranche(s). Een uiteindelijk overschot zal worden toegevoegd aan het maximum bedrag van € 5.000.000,- (vijf miljoen euro) dat beschikbaar is voor gevallen als bedoeld in artikel 3.1 sub e. Het maximum bedrag van € 5.000.000,- (vijf miljoen euro) wordt verhoogd met het overschot.
- 3.13. Voor de gevallen als bedoeld in artikel 3.1 sub (b) (de zogenaamde "grote polissen") wordt een bedrag gereserveerd ten bedrage van maximaal € 35.000.000 (vijfendertig miljoen euro), waarbij Verzekeraars verklaren dat dit bedrag voldoende is voor de voldoening van de vergoedingen als bedoeld in artikel 3.1 sub (b), bij gebreke waarvan dit bedrag door Verzekeraars zal worden aangevuld bovenop het in artikel 3.1 van de Vaststellingsovereenkomst genoemde bedrag van maximaal € 70.000.000,- (zeventig miljoen euro).
- 3.14. Eventuele schadevergoedingen ingevolge artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst aan Polishouders van Fractieverzekeringen die voor 1 januari 2008 tot uitkering zijn gekomen, zijn vervallen of anderszins zijn beëindigd, vallen niet onder het

maximumbedrag van € 70.000.000,-, maar worden afzonderlijk door Verzekeraars vergoed.

4. FORMULES

- 4.1. Partijen zullen in onderling overleg de formules vaststellen die worden gehanteerd voor de berekening van de eventuele schadevergoeding op grond van artikel 2 en 3.1 sub a. van de Vaststellingsovereenkomst. Partijen zijn overeengekomen de berekeningen die nodig zijn voor de toekenning van enige vorm van schadevergoeding uit hoofde van de Vaststellingsovereenkomst en de Vaststellingsovereenkomst uit te voeren op dagbasis. De in de eerste volzin bedoelde formules zullen tezamen met een Excel-worksheet, waaruit de wijze van toepassing van deze formules zal blijken, als **Bijlage 7** aan de Vaststellingsovereenkomst worden gehecht.
- 4.2. Partijen zullen in onderling overleg vaststellen hoe in het kader van de berekeningen zal worden omgegaan met ontbrekende historische data. Gezocht zal worden naar een werkbare methodiek om deze ontbrekende historische data aan te vullen, waarbij Belangenorganisaties zich realiseren dat een volledige reconstructie op individueel polisniveau niet werkbaar is. Uitgangspunten zijn:
  - a. dat afspraken zullen worden gemaakt voor groepen van Polishouders;
  - b. dat zoveel mogelijk wordt aangeknoopt bij de bij Verzekeraars in de verzekeringsadministratie wel beschikbare elektronische gegevens (zoals bijvoorbeeld premiehistorie, kostenniveaus, mutatiehistorie, fondskeuze);
  - c. dat de reconstructie in elk geval zal moeten leiden tot een theoretische opgebouwde waarde binnen de Beleggingsverzekering op een nader vast te stellen datum, die ligt in een bandbreedte van 95%-105% van de alsdan werkelijk opgebouwde waarde;
  - d. geen aannames zullen worden gedaan ten aanzien van historische koersgegevens van binnen de Beleggingsverzekeringen aangeboden beleggingsfondsen, omdat de werkelijke historische koersgegevens door Verzekeraars zijn te traceren en berekening op maandbasis plaatsvindt.

Het resultaat van het in de eerste zin van dit artikellid bedoelde overleg is opgenomen in **Bijlage 4**.

5. TOEZICHT

- 5.1. Verzekeraars zullen Belangenorganisaties in staat stellen om adequaat toezicht te houden op de naleving van de in de Vaststellingsovereenkomst en de bijbehorende Bijlagen vervatte regeling. Dit toezicht vindt - behoudens andere afspraken tussen Partijen - als volgt plaats:
- a. Verzekeraars geven een nader aan te wijzen accountant een maal per drie jaar - en voor het eerst in 2012 - opdracht om aan de hand van gegevens bij Verzekeraars na te gaan of Verzekeraars de artikelen 1 tot en met 4 van de Vaststellingsovereenkomst hebben nageleefd in de daaraan voorafgaande jaren waarover hij zich nog niet eerder een oordeel heeft gevormd. Partijen zullen in onderling overleg de opdracht van de accountant vaststellen. Verzekeraars vermelden in hun opdracht uitdrukkelijk dat de accountant zich een onafhankelijk oordeel dient te vormen.
  - b. De accountant brengt van zijn bevindingen schriftelijk verslag uit aan de Stichting Verliespolis en de Stichting WPC. Dit verslag bevat ten minste een weergave van de wijze waarop de accountant zijn controle heeft uitgevoerd, een aanduiding van de gegevens waarop hij zich heeft gebaseerd en een weergave van zijn bevindingen over de naleving door Verzekeraars van de artikelen 1 tot en met 4 van de Vaststellingsovereenkomst. Verzekeraars ontvangen een afschrift van het verslag.
  - c. Desgewenst kunnen de Stichting Verliespolis en de Stichting WPC gezamenlijk een registeraccountant benoemen die het verslag van de accountant van Verzekeraars toetst. De registeraccountant kan zich laten bijstaan door een actuaaris of een andere deskundige. Indien de registeraccountant verzoekt om nadere toelichting en inzage in relevante bescheiden, kan hem dit niet geweigerd worden tenzij zijn verzoek onredelijk is. De Stichting Verliespolis en de Stichting WPC benoemen bij voorkeur telkens dezelfde accountant.
  - d. Het hiervoor vermelde toezicht vindt plaats tot en met (en over) het jaar 2022, waarna Partijen in overleg zullen bezien of en in hoeverre het toezicht op dezelfde wijze voortgezet dient te worden.
  - e. Verzekeraars dragen de kosten voor de werkzaamheden bedoeld onder (c) tot aan het moment waarop controle op de naleving ingevolge sub (d) van dit artikel 5.1 niet langer behoeft plaats te vinden. Partijen streven ernaar de kosten zo laag mogelijk te doen zijn.

6. FLANKEREND BELEID

- 6.1. Om te voorkomen dat de kostenlading van Beleggingsverzekeringen in de toekomst zal stijgen, verklaren Verzekeraars dat zij de kostenstructuur van Beleggingsverzekeringen niet ten nadele van de Polishouders zullen aanpassen. Het voorgaande heeft geen betrekking op de door de fondsbeheerder(s) in rekening te brengen managementfee (zijnde dat gedeelte van de TER, dat door de fondsbeheerder beïnvloed kan worden). In geval van een significante en tevens niet-marktconforme verhoging van voornoemde managementfee van een fonds zullen Verzekeraars de Polishouder(s) van de Beleggingsverzekeringen waarbij de gelden worden belegd in dat fonds in de gelegenheid stellen eenmalig kosteloos te switchen naar een ander, qua risicoprofiel vergelijkbaar, fonds (al dan niet passief beheerd), met ten hoogste hetzelfde kosten-niveau als dat van het betreffende fonds voor de verhoging. Verzekeraars behoeven Polishouders niet in de gelegenheid te stellen tot een dergelijke switch indien, in het geval van een significante en tevens niet-marktconforme verhoging van de managementfee van een fonds, Verzekeraars de Polishouders op andere wijze volledig compenseren.
- 6.2. VEB heeft geconstateerd dat veel beleggingsfondsen, waaronder ook de beleggingsfondsen verbonden aan Beleggingsverzekeringen, soms zeer actief worden beheerd, en dat de daarmee verband houdende turnover ratio's in een aantal fondsen naar het oordeel van Belangenorganisaties hoog zijn. Hierbij tekent de VEB aan dat de turnover ratio's van beleggingsfondsen verbonden aan Beleggingsverzekeringen minder hoog zijn dan van veel fondsen verbonden aan beleggingsverzekeringen van andere verzekeraars. Verzekeraars zijn van mening dat de turnover ratio's binnen de beleggingsfondsen verbonden aan Beleggingsverzekeringen, passend zijn voor de soort actief beheerde fondsen die het betreft. Verzekeraars en hun Groepsmaatschappijen verzekeren dat zij geen direct financieel belang hebben bij de hoogte van de turnover ratio's.

Als flankerend beleid zullen Verzekeraars hun beleid voortzetten om fondsen met relatief lage turnover ratio's – zoals bijvoorbeeld bepaalde index fondsen en trackers – bij het publiek te promoten. Indien – naar het oordeel van Verzekeraars – blijkt dat voor beleggingsverzekeringen een duidelijke behoefte bestaat aan dergelijke fondsen, zullen Verzekeraars zich inspannen deze fondsen bij hun beleggingsverzekeringen te introduceren. Uiterlijk medio 2010 zullen Partijen met elkaar in overleg treden over in hoeverre het in deze alinea bedoelde beleid in de praktijk vorm heeft gekregen.

Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen ondersteunen de zienswijze van Belangenorganisaties dat aandacht voor en transparantie over de turnover ratio's

belangrijk is en zullen om die reden bij ieder fonds mededelen wat de turnover ratio is/was, wat dit betekent en uitleggen waarom dit zo is. Hierbij kunnen Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen aangeven dat zij geloven in frequent handelen en wat het beleid van Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen hieromtrent is. Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen bieden nu reeds transparantie over hun turnover ratio's via het internet. Bij de brief of elektronische mededeling als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van deze Overeenkomst zullen Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen erop wijzen dat deze informatie beschikbaar is.

- 6.3. Verzekeraars zullen de Polishouders tot 3 maanden (voluit: drie maanden) na de brief of elektronische mededeling als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van de Vaststellingsovereenkomst in de gelegenheid stellen eenmalig het (volledige) belegde vermogen geheel kosteloos, het verschil tussen de gehanteerde koersen daaronder begrepen, te switchen naar één of meer andere beleggingsfondsen die voor de betreffende Beleggingsverzekering worden aangeboden. Verzekeraars zullen in de brief of elektronische mededeling, als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van de Vaststellingsovereenkomst, wijzen op deze mogelijkheid alsmede op de kosten die normaliter aan een switch verbonden zijn, waaronder het verschil tussen de gehanteerde koersen. Van deze kosten zal, zowel wat kostensoort als hoogte betreft, tevens melding worden gemaakt in Model 3 van de Commissie De Ruiters of een soortgelijke mededeling dan wel in de daarbij gevoegde stukken. Daartoe zal een mededeling in begrijpelijke bewoordingen worden gedaan, met in ieder geval de volgende strekking:

U heeft zelf de fondsen gekozen waarin voor uw beleggingsverzekering wordt belegd. U mag deze keuze ook aanpassen waardoor u meer of minder risico kunt lopen. Indien u dit doet voor toekomstige premies heet dit het wijzigen van de premieverdeelsleutel en is dit gratis. Wilt u reeds belegde gelden anders belegd hebben dan heet dit omzetten. Voor omzetten betaalt u € [...] per keer. Als u dit voor de eerste keer in een verzekeringsjaar doet, hoeft u deze kosten niet te betalen. Daarnaast betaalt u altijd aankoopkosten van [...]% over de omgezette waarde. U betaalt geen verkoopkosten. Let op, indien u reeds belegde gelden meer dan één keer omzet, tellen de hiervoor genoemde kosten niet mee bij de berekening van de tegemoetkoming.

De in bovenstaande voorbeeldteksten blanco gelaten gedragen en percentages zullen worden ontleend aan de op de betreffende Beleggingsverzekering toepasselijke polisvoorwaarden.

- 6.4. Verzekeraars zullen in de brief of elektronische mededeling, als bedoeld in artikel 2.4 sub f. van de Vaststellingsovereenkomst, voor die Beleggingsverzekeringen waarbinnen het mogelijk is de risicodekking aan te passen wijzen op de mogelijkheid de risicodekking binnen de Beleggingsverzekering aan te passen. Daartoe zal een mededeling in begrijpelijke bewoordingen worden gedaan, met in ieder geval de vol-

gende strekking:

In uw beleggingsverzekering heeft u gekozen voor een bepaalde risicodekking. Hoe hoger deze dekking, hoe hoger de risicopremie. Uw beleggingsverzekering kent de mogelijkheid de risicodekkingen aan te passen. Het is van belang om (al dan niet samen met uw adviseur) regelmatig na te gaan of de oorspronkelijk overeengekomen risicodekking nog steeds passend is. De hoogte van de risicodekking beïnvloedt namelijk de vermogensopbouw in de polis.

7. GESCHILLENBESLECHTING VOOR POLISHOUDER

- 7.1. Partijen komen overeen dat Polishouders zich in het geval van geschillen over de uitvoering van de in de Vaststellingsovereenkomst opgenomen regeling, zulks met uitzondering van de toepassing van artikel 3 van de Vaststellingsovereenkomst, de in de polisvoorwaarden van Beleggingsverzekeringen geregelde klachtenprocedure kunnen doorlopen en/of zich kunnen wenden tot het KiFiD en/of de burgerlijke rechter. Indien een specifieke procedure wordt ontwikkeld zullen Partijen daarover in overleg treden.

8. GEHEIMHOUDING EN PUBLICITEIT

- 8.1. Partijen zullen de inhoud en het bestaan van de Vaststellingsovereenkomst geheim houden en eerst naar buiten brengen, nadat Partijen daarover overeenstemming hebben bereikt, er overeenstemming is over de inhoud en de wijze van berichtgeving. Partijen stemmen er op voorhand mee in dat deze geheimhouding niet geldt jegens toezichthouders, medewerkers van het Ministerie van Financiën en/of de Ombudsman Financiële Dienstverlening, voor zover redelijkerwijs noodzakelijk, in het belang van de Vaststellingsovereenkomst en zij zijn gebonden aan dezelfde geheimhouding als Partijen zelf. Verzekeraars zijn voorts gerechtigd om berichten uit te laten gaan en/of mededelingen te doen voor zover zij daartoe gehouden zijn op grond van wettelijke voorschriften, zoals op grond van toezichtswetgeving, beurswetgeving en boekhoudregels en thans bestaande contractuele verplichtingen. Indien toegeestaan zullen zij in dat geval de andere Partijen hierover informeren.
- 8.2. Partijen zullen in alle uitingen de Vaststellingsovereenkomst onderschrijven en zich inspannen om te bewerkstelligen dat deze wordt ondersteund door de aangeslotenen en de leden van de Belangenorganisaties en andere consumenten, de minister van Financiën, de Ombudsman Financiële Dienstverlening, DNB, AFM en andere relevante organisaties en instellingen.
- 8.3. Partijen zullen gezamenlijk een communicatieplan opstellen. Onderdeel van dat communicatieplan zal zijn dat Partijen de in de Vaststellingsovereenkomst opgeno-

men regeling actief zullen ondersteunen en Polishouders van Verzekeraars zullen oproepen daarmee in te stemmen. Onderdeel van het communicatieplan zal voorts zijn de mogelijkheid de volledige tekst van de Vaststellingsovereenkomst op de website van de Stichtingen en Verzekeraars te publiceren, welke níet zal bevatten de pagina's met daarop de namen en handtekeningen van de ondertekenaars.

9. **ONTBINDING, NIETIGHEID EN Vernietigbaarheid**

- 9.1. Partijen doen afstand van de bevoegdheid om de Vaststellingsovereenkomst en de nog toepasselijke artikel 8 en 11 uit de Overeenkomst op Hoofdpijnen te ontbinden, nietig te verklaren of te vernietigen of zich bij wijze van verweer op ontbinding, nietigheid of vernietiging te beroepen.

10. **PROCEDURES**

10.1. Belangenorganisaties:

- a. zullen geen (nieuwe) collectieve en/of individuele procedures initiëren tegen Verzekeraars die verband houden met geschillen en onzekerheden, zoals bedoeld in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst;
- b. zullen hun eventuele betrokkenheid bij lopende of voorgenomen collectieve en/of individuele procedures tegen Verzekeraars in verband met de geschillen en onzekerheden, zoals bedoeld in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst, staken; en
- c. zijn en blijven gebonden aan geheimhouding ten aanzien van alle gegevens, die zij van Verzekeraars voorafgaand aan en in het kader van zowel de totstandkoming als de uitvoering van de Vaststellingsovereenkomst en de Vaststellingsovereenkomst hebben verkregen en zullen verkrijgen.

11. **KWIJTING EN DE POSITIE VAN DERDEN**

- 11.1. Toekenning van enig recht op schadevergoeding terzake van een individuele Beleggingsverzekering of Fractieverzekering ingevolge de Vaststellingsovereenkomst geschiedt onder de voorwaarde dat:

- a. Verzekeraars, hun Groepsmaatschappijen en bij de Beleggingsverzekering of Fractieverzekering betrokken Assurantietussenpersonen bij de daadwerkelijke uitbetaling door bij de Beleggingsverzekering of Fractieverzekering betrokken Polishouders finaal zijn gekwetten ter zake van de geschillen en/of onzekerheden zoals omschreven in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst. Het voorgaande geldt niet voor Assurantietussenpersonen, waaronder Groepsmaatschappijen die als zodanig zijn opgetreden, indien en voor zover zij wisten of op

grond van de door Verzekeraars verschaft informatie behoorden te weten dat zij onjuiste en/of, hetzij in reactie op concrete vragen hetzij bewust, onvolledige mededelingen hebben gedaan ter zake van Beleggingsverzekeringen of Fractieverzekeringen.

- b. door geen van de bij de Beleggingsverzekering of Fractieverzekering betrokken Polishouder(s) een verklaring wordt uitgebracht als bedoeld in artikel 7:908 lid 2 of 3 BW; en
  - c. gedurende de looptijd van deze Beleggingsverzekering of Fractieverzekering geen procedures tegen Verzekeraars en/of hun Groepsmaatschappijen en/of bij deze Beleggingsverzekering of Fractieverzekering betrokken Assurantietussenpersoon zijn of worden geëntameerd door enige bij deze Beleggingsverzekering of Fractieverzekering betrokken Polishouder(s) ter zake van de geschillen en/of onzekerheden zoals omschreven in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst, tenzij deze procedure op verzoek van de betreffende Polishouder(s) wordt geroyeerd vóórdat hierin een eindvonnis is gewezen en voordat de schadevergoeding wordt uitgekeerd.
- 11.2. Deze Overeenkomst wordt geacht – in aanvulling op artikel 11.1 van deze Vaststellingsovereenkomst – een beding te bevatten inhoudende dat zowel de Belangenorganisaties als de Polishouders van Beleggingsverzekeringen aan Verzekeraars, hun Groepsmaatschappijen en Assurantietussenpersonen finale kwijting verlenen voor alle huidige en toekomstige vorderingen, uit welken hoofde ook, in verband met geschillen en/of onzekerheden zoals omschreven in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst. Het voorgaande geldt niet voor Assurantietussenpersonen, waaronder Groepsmaatschappijen die als zodanig zijn opgetreden, indien en voor zover zij wisten of op grond van de door Verzekeraars verschaft informatie behoorden te weten dat zij onjuiste en/of, hetzij in reactie op concrete vragen hetzij bewust, onvolledige mededelingen hebben gedaan ter zake van Beleggingsverzekeringen.
- 11.3. Deze Overeenkomst wordt voorts mede geacht het in artikel 7:910 lid 1 jo artikel 6:14 BW bedoelde beding te bevatten. Dit beding leidt tot vermindering van iedere regres- of bijdrageplicht van Verzekeraars uit welken hoofde ook (waaronder, maar niet uitsluitend, hoofdelijkheidsregres, bijdragevorderingen en andere vorderingen op Verzekeraars). Dit beding strekt ertoe uit te sluiten dat op Verzekeraars en hun Groepsmaatschappijen alsnog regres kan worden genomen voor huidige en toekomstige vorderingen uit welke hoofde ook voor geschillen en/of onzekerheden zoals omschreven in artikel 1.2 van de Vaststellingsovereenkomst.

12. **VERSCRAFTE INFORMATIE**

- 12.1. Verzekeraars verklaren dat de informatie die zij schriftelijk aan de Belangenorganisaties hebben verstrekt, juist is. Dit geldt in het bijzonder voor de informatie en de verklaringen die zijn opgenomen in **Bijlage 8** bij deze Vaststellingsovereenkomst.
- 12.2. Indien enige in artikel 12.1 van de Vaststellingsovereenkomst bedoelde informatie of verklaringen op materiële punten onjuist blijkt te zijn, en Polishouders hierdoor nadeel mochten lijden, zullen Partijen in overleg treden over de wijze waarop dit nadeel wordt ongedaan gemaakt.

13. **RECHTS- EN FORUMKEUZE**

- 13.1. Op de Vaststellingsovereenkomst is Nederlands recht van toepassing.
- 13.2. Alle geschillen die tussen Partijen mochten ontstaan naar aanleiding van of verband houdend met de Vaststellingsovereenkomst zullen worden beslecht door arbitrage overeenkomstig het Reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. Het scheidsgerecht zal bestaan uit drie arbiters en oordelen naar de regelen des rechts. De arbitrage zal worden gevoerd in de Nederlandse taal en plaatsvinden in Amsterdam.